

Duurzaam

6 januari 2011

Rianne Klazinga

Groene moskee wil allochtoon milieubewust maken

© Trouw

- reacties (10)
- print
- stuur artikel door

In Nederland zijn allochtonen minder milieubewust dan autochtonen. Het project De Groene Moskee moet dat veranderen – met onder meer cursussen en uitstapjes naar waterzuiveringsinstallaties.

Duurzaam leven, je inzetten voor de natuur en zuinig omgaan met energie is vooral een 'witte' aangelegenheid. „Binnen natuur- en milieuorganisaties, ook bij ons, zie je nauwelijks allochtonen”, zegt Geert Koning van het IVN, een stichting voor natuur- en milieueducatie. „Toch hebben we gemerkt dat dit gebrek aan belangstelling niet zozeer met onwil, maar meer met onwetendheid te maken heeft.”

Het IVN begon drie jaar geleden het project De Groene Moskee, samen met de Islamitische Stichting Nederland (diyanet) en Tema-Nederland.

Het is geen gebedshuis. Bij het project ging het erom mensen met een islamitische achtergrond bewust te maken van milieuaspecten. De Groene Moskee omvat excursies en bijeenkomsten in cafés, buurthuizen en moskeeën. Maar ook cursussen voor imams en moskeebesturen: zodat zij burgers op een aansprekende en effectieve manier kunnen informeren over natuur en milieu.

In eerste instantie zijn de bijeenkomsten gericht op mensen van Turkse origine omdat zij als achterban van Tema-Nederland al goed bereikbaar zijn. Tema is de Nederlandse tak van een Turkse organisatie die zich inzet voor de bestrijding van bodemerosie en de bescherming van natuur en milieu.

„In Turkije is Tema een begrip”, zegt directeur Serdar Köker. „Toen steeds duidelijker werd dat het als tijdelijk bedoelde verblijf van Turken in Nederland een blijvend karakter kreeg, hebben wij deze afdeling opgericht. Ook hier moeten natuur en milieu een rol spelen in het dagelijks handelen.”

Samen met imams vertaalden de organisatoren teksten uit de Koran die betrekking hebben op natuur en milieu. Het heilige boek is doorspekt met de duurzaamheidsgedachte: wel 500 verzen gaan erover. Köker: „We vertalen de verzen zo dat mensen ze in het dagelijkse leven kunnen toepassen. Er is vaak twijfel over de interpretatie van de regels uit de Koran en die willen we wegnemen.”

Zo is het vanuit het islamitische gedachtegoed een zonde om voedsel en vooral brood weg te gooien, vertelt Köker. Turkse Nederlanders komen veelal van het platteland. Daar was het normaal om voedselresten aan de koe of de geit te voeren. Hier in Nederland worden restjes brood op straat achtergelaten voor de vogels. „Dat dat ook ongedierte aantrekt en dat vogels ziek kunnen worden van mensenvoedsel, daarvan zijn mensen zich niet bewust. De intentie is goed, maar wat vervolgens gebeurt, is volgens de Koran juist niet de bedoeling. We praten er met hen over of laten de gevolgen zien door ze mee te nemen naar de vogelopvang.”

Als oplossing spoort De Groene Moskee de deelnemers bovendien aan om minder te kopen, zodat er minder restjes overblijven. Maar ook geven de organisaties tips over bewaren en invriezen of over manieren waarop oud brood te gebruiken is in verschillende gerechten.

Naast de voedselresten heeft De Groene Moskee vier andere onderwerpen aangekaart: fietsen, het gebruik van water, schoonmaakmiddelen en energie. De thema's worden telkens besproken met het oog op belangrijke pijlers in de Koran: het verbod op verspilling en het rentmeesterschap – het idee dat iedereen de plicht heeft de aarde in goede staat achter te laten voor volgende generaties.

In Turkije is fietsen niet gebruikelijk. Het landschap is bergachtig en er zijn geen goede voorzieningen of materialen voor fietsers. Maar ook in Nederland stapt een Turk niet zo gauw op een fiets: veel vrouwen durven ook niet.

De Groene Moskee organiseert daarom oefenlessen en fietstochten. En dan meldt ze niet alleen dat de fiets een schoon vervoermiddel is, maar wijst ze er meteen op dat fietsen gezond is en een hoop tijd scheelt bij het zoeken van een parkeerplaats bij de moskee.

Reinheid is voor moslims enorm belangrijk. *Temizlik imandan gelir* is een veelgebruikte uitdrukking in Turkije, en die komt erop neer dat reinheid gelijk staat aan goddelijkheid.

Volgens Köker is het de basis van het islamitische geloof. In het dagelijks leven wordt het begrip dan ook letterlijk toegepast: het huis wordt grondig schoongehouden. Maar

: FOTO'S ANP

Turkse vrouwen gebruiken daarbij veel en vaak agressieve middelen die schadelijk kunnen zijn voor het milieu. Een gemiddeld Turks gezin jaagt er jaarlijks dertig liter bleekwater doorheen, terwijl een autochtone familie hooguit twee liter gebruikt.

Om de gevolgen van het overmatig gebruik van schadelijke schoonmaakmiddelen duidelijk te maken, zijn diverse groepen op bezoek geweest bij waterzuiveringsinstallaties, waar iedereen kon zien hoeveel moeite het kost het vervuilde water weer schoon te krijgen.

Daarmee kwam meteen ook het waterverbruik aan de orde. Verspilling is op zichzelf iets waar moslims moeite mee hebben, zegt Serdar Köker, maar allochtonen gebruiken twee keer zoveel water als autochtonen. „Vergeleken met een droog land als Turkije wordt Nederland gezien als waterland. Hier zijn immers overal sloten en meren en het regent geregeld. Zodoende blijft de kraan lopen tijdens het scheren en tandenpoetsen en wordt de afwasmachine gewoon aangezet als die nog niet vol is. Als we mensen meenemen naar de waterzuiveringsinstallaties zien we het bewustzijn groeien. In Nederland is inderdaad veel nattigheid, maar voordat het als schoon drinkwater uit de kraan komt, moet er veel gebeuren.”

In totaal hebben zeker vijftig moskeeën meegedaan aan de bijeenkomsten, in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, maar ook in Deventer en Nijmegen. Daarnaast regelde de Groene Moskee zo'n 350 excursies. Tot nu toe gingen vooral Turken mee, maar in de toekomst wil het IVN ook samenwerking zoeken met andere allochtonen, zoals Marokkanen en Antillianen, al is het maar door erover te praten en informatie uit te wisselen.

Geert de Koning: „Uiteindelijk treft natuur en milieu iedereen. Klimaatverandering en luchtkwaliteit gaan ons allemaal aan. Nederlanders hebben een lange geschiedenis met milieubewegingen – al in de jaren zestig werden die opgericht. Maar met projecten als De Groene Moskee proberen we iedere inwoner van Nederland bij duurzaamheid te betrekken om onze leefomgeving te behouden of misschien zelfs te verbeteren.”

© Trouw 2011, op dit artikel rust copyright.

Drie jaren van onderzoeken, gesprekken, voorlichting en excursies hebben een schat aan informatie opgeleverd. De Groene Moskee heeft daarvan vijf filmpjes gemaakt – voor ieder thema één. Aan de hand van de Koran wordt uitgelegd hoe mensen met natuur- en milieuvraagstukken kunnen omgaan. Er worden praktische tips gegeven die islamitische gezinnen direct kunnen toepassen.

Behalve filmpjes zijn er ook brochures. De eerste is in het Turks. Hierin wordt ook weer per thema uitgelegd hoe je volgens de regels van de Koran kunt leven en tegelijk duurzaam kunt zijn.

Een andere folder is in het Nederlands geschreven en voornamelijk bedoeld om de autochtone lezer inzicht te geven in het islamitische geloof en de leefwijze van moslims. Deze is handig voor Nederlandse

milieuclubs die makkelijker toegang willen krijgen tot allochtone groepen.

Een derde werkboekje is voor imams die naar Nederland komen. „Net als andere Turken zien ook zij Nederland als waterland. Omdat de imams het grote voorbeeld zijn voor veel moslims is het belangrijk juist daar te beginnen met de bewustwording”, zegt Serdar Köker van milieuorganisatie Tema-Nederland. In het werkboekje wordt uitgelegd welke natuur- en milieuthema's in Nederland spelen en hoe de imam daarmee kan omgaan.

De brochures zijn verkrijgbaar bij het IVN in Amsterdam, via het mailadres: ledenservice@ivn.nl. Vermeld bij een aanvraag dat het gaat om een brochure over de Groene Moskee, en vermeld naam en adres van de persoon of organisatie, die de bestelling doet.